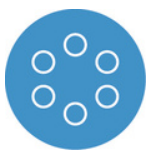

Školní stravování by mělo být pro všechny, část dětí je z něj ale vyloučena. Změní to připravovaná novela vyhlášky?

Praha 10. září 2024 – Stálá konference asociací ve vzdělávání (SKAV) ve spolupráci s EDUin uspořádala na konci června kulatý stůl k tématu Školní stravování jako součást kultury školy. Nabízíme vám záznam této panelové diskuse, která se věnovala například wellbeingu dětí i dospělých v kontextu školního stravování, dostupnosti školního stravování pro děti se specifickými výživovými potřebami nebo připravované úpravě vyhlášky o školním stravování.

O školním stravování diskutovali:

- Lenka Hečková / Society for All
- Alexandra Košťálová / Státní zdravotní ústav
- Anna Neumannová / NESEHNUTÍ
- Tomáš Václavík / Skutečně zdravá škola
- Jan Mareš / Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Pro diskusi byly připraveny tyto otázky:

- Jak by mohlo vypadat školní stravování za 5 let?
- Jak souvisí školní stravování s wellbeingem ve školách?
- Jak přemýšlet o stravování v kontextu rovných příležitostí?
- Jaké změny do školních jídelen přijdou s novou vyhláškou o školním stravování?
- Kdo nese odpovědnost za implementaci této vyhlášky a kvalitu školního stravování?
- Jakou roli v tom má hrát MŠMT a další resorty?

Moderátor:

- Adam Pochman/ česká středoškolská unie

Na přípravě kulatého stolu se podílely organizace NESEHNUTÍ, Society for All a Česká středoškolská unie, které jsou členy SKAV.

Vize pro školní stravování

Úvahám o budoucnosti školního stravování chybí jasná vize, shodla se většina panelistů. Prvním krokem je podle [Alexandry Košťálové](#), členky meziresortní pracovní skupiny připravující změnu vyhlášky č. 107/2005 Sb., o školním stravování, udělat školní stravování atraktivním, aby děti na oběd do školní jídelny chodily a byl to pro ně příjemný okamžik dne.

„Teprve pokud se toto bude dařit, pak můžeme usilovat o nutriční vyváženost, udržitelnost, vzdělávání nebo o rovné šance,“ upozornila s tím, že podmínkou úspěšné změny v obrovském kolosu školního stravování je promyšlený a systematický přístup.

Panelisté se shodli na tom, že vize by měla 1) mít větší ambici než poskytování stravy, byť zdravé a nutričně odpovídající a 2) měla by usilovat o to, aby školní stravování bylo pro všechny – včetně těch, kteří jsou z něj v současné době z různých důvodů vyloučeni. *„Dobré stravování je základní životní potřeba.*

Když dítě není nasycené a kvalitně stravované, nemůže se zdravě rozvíjet, vzdělávat se a naplňovat svůj potenciál, je to základ, aby děti mohly prospívat,“ poznamenala k tomu [Lenka Hečková](#). Současný systém podle

[Tomáše Václavíka](#) nenaplnuje potřeby, které by tato veřejná služba naplňovat měla: *„Školní stravování by mělo mít také vzdělávací funkci, do školní jídelny by měly děti chodit s radostí, dozvídat se ve společnosti spolužáků například odkud jídlo pochází nebo jak má dobré jídlo chutnat. A tyto znalosti by si měly odnášet domů.“* Školní stravování by podle něj mělo být začleněno do kurikula stejně jako jiné důležité vzdělávací oblasti.

Alexandra Košťálová poukázala na přehazování odpovědnosti za stravování dětí mezi rodiči a školou.

„Část společnosti tvrdí, že zodpovědnost je na rodičích, část přehazuje odpovědnost za správné stravování na školní jídelnu, ale zodpovědnost je nás všech, kteří pro děti nutriční prostředí vytváříme,“

myslí si členka mezíresortní pracovní skupiny. V zájmu celé společnosti podle ní je, aby školní jídelna byla možností ochutnat zdravé jídlo pro děti, které doma vhodné nutriční prostředí nemají.

Wellbeing a školní obědy pro všechny děti

Shoda panovala i na tom, že školní stravování je důležitou podmínkou wellbeingu dítěte. *„Wellbeing je širší pojem, je to základ, který umožňuje, aby se děti cítily dobře, byly odolné, silné, aby se mohly vzdělávat a rozvíjet svůj potenciál, být v životě šťastné a uplatnit se. Stravování je dílčí, ale důležitý aspekt, protože bez zdravé stravy nikdo, a zejména dítě, nemůže prospívat,“* myslí si [Lenka Hečková](#). Nejde ale zdaleka jen o samotné stravování, důležitý je například i sociální rozměr. *„Důležitou součástí je i pocit, že jsem přijímán v kolektivu i se svými specifickými potřebami. Může to být onemocnění, které dítěti nedovoluje stravovat se jako běžná populace, sociální situace rodiny nebo jeho světonázor. Pro tyto děti je důležité, aby byly přijímány jako rovné, byl brán ohled na jejich potřeby a hledaly se cesty, jak jim vyjít vstříc,“* říká [Anna Neumannová](#). V části škol tomu tak není – příklad je podle ní vyčleňování dětí, které si nosí jídlo z domova, mimo sociální kontakt ve školní jídelně.

Podle šetření České školní inspekce z roku 2017 do školní jídelny nechodí zhruba čtvrtina dětí, u části z nich může být důvodem sociálně-ekonomická situace rodiny nebo specifické stravovací potřeby.

„Jen 30 % školních jídelen oficiálně nabízí dietní stravu. Bud' ji samy vaří, nabízejí ohřev jídla doneseného z domova nebo umožňují konzumaci doneseného jídla ve školní jídelně,“ upozornila [Anna Neumannová](#). S případy, kdy školní jídelna dietní stravu ani nevaří, ani neumožňuje dítěti najíst se přineseného jídla se spolužáky, se setkává nejen NESEHNUTÍ, ale také SOFA a další organizace. *„Takových dětí není málo, bezlepkovou dietu má v průměru jedno dítě ve třídě. Je absurdní, že školy tyto děti a také pedagogy, protože i jich se to týká, vyčleňují. Jíst se spolužáky v jídelně je sociální interakce,“* říká [Lenka Hečková](#).

Legislativa tomu přitom nebrání. *„Možnost, aby dítě ve školní jídelně konzumovalo stravu, kterou si přinese z domova, by mohla být běžná. Je však nutné respektovat i různorodost podmínek jednotlivých škol,“* potvrdil [Jan Mareš](#). Podle [Anny Neumannové](#) si ale část zaměstnanců školních jídelen myslí, že to možné není, protože to ve vyhlášce není přímo specifikované.

[Alexandera Košťálová](#) v souvislosti s přípravou dietní stravy poukázala na nedostatečné kapacity školních jídelen zejména v malých školách, které nestačí na přípravu více jídel „na výběr“ ani na přípravu náročnějších diet. Další otázkou je podle ní zájem strávnicků – školní jídelny v dotazníkovém šetření jako nejčastější důvod, proč nepřipravují dietní stravu, uvedly, že o ni není zájem. Chybí ale data od dětí a rodičů, které by tento závěr potvrdila.

Problém je i malá informovanost školních jídelen, což je jeden z důsledků jejich nedostatečné podpory v rámci decentralizovaného vzdělávacího systému s tisíci malých zřizovatelů. Zatím neexistuje například web, jehož prostřednictvím by stát ověřené informace předával. Výsledkem je „lidová tvořivost“ vycházející často z diskusí na sociálních sítích. Zájem o informace

přítom školní jídelny mají – na webinář pořádaný meziresortní pracovní skupinou se přihlásily dva tisíce účastníků, další tisíce ho viděly ze záznamu.

„Pokud by byl vytvořen srozumitelný metodický materiál, bylo by možné i za současné právní úpravy dosáhnout změny. Zároveň je třeba říct, že jen podpora terénu sama o sobě vzhledem k našemu decentralizovanému systému nestačí. Je potřeba ke školnímu stravování přistupovat jednotně, nebo budeme opět zvyšovat nerovnosti mezi školami. Dostat do terénu srozumitelné informace je ale základ,“ myslí si [Lenka Hečková](#).

Plýtvání jídlem a organizace školní stravování

Ve školních jídelnách se každoročně vyplývá jídlo přibližně za tři miliardy. *„Měli bychom přemýšlet jak změnit systém. Pokud jedním z pilířů školního stravování má být udržitelnost, vyhazování jídla udržitelné není. Systém výdeje porce na talíř tomu nepomáhá, pojďme přemýšlet, jak to udělat, aby si dítě mohlo nabrat, na co má chuť a co ho zároveň nasytí,“* navrhl [Tomáš Václavík](#).

„Mám silný pocit, že děti ve školní jídelně nejedí, protože nejsou hladové,“ poznamenala [Alexandra Košťálová](#) a poukázala na to, že na školách v přírodě, které nabízejí obdobný jídelníček, děti dojírají. Rozdíl je podle ní svačina z domova a také načasování přestávky na svačinu. Pomoci podle ní může změna na úrovni školy – poukázala na pokusné ověřování [Pohyb a výživa](#), jehož výsledky se mohou ředitelé škol inspirovat, kdy byla posunuta přestávka na svačinu blíže ke snídani, aby děti, které nesnídaly, měly možnost doplnit energii a před oběd byla zařazena pohybová přestávka.

Revize vyhlášky o školním stravování a úprava spotřebního koše

Spotřební koš, který je součástí vyhlášky o školním stravování a podle nějž se školní jídelny řídí při přípravě jídelníčku, prochází nyní po třiceti letech revizí. Začala již jeho pilotní ověřování. „Do pilotního testování je zapojeno zhruba třicet škol různého typu, v květnu začaly připravovat pokrmy podle nového nastavení a začínají nám posílat výsledky. Data bychom měli mít na konci srpna, na jejich základě budeme ještě uvažovat o korekcích, a pak vyhlášku předložíme,“ řekla [Alexandra Košťálová](#). Pokud to bude možné, bude pilotní testování pokračovat ještě na podzim. Změna spotřebního koše je podle ní v gesci ministerstva zdravotnictví, za implementaci má odpovědnost MŠMT.

Kontakt pro média

Radka Hrdinová
mediální komunikace
radka.hrdinova@skav.cz
603 177 791

Anna Neumannová
koordinátorka kampaně Pestré jídelny NESEHNUTÍ
annan@nesehnuti.cz

Kdo jsme

Stálá konference asociací ve vzdělávání (SKAV) je zastřešující platforma organizací, které usilují o progresivní změny ve vzdělávání. Je moderátorem smysluplné diskuze a advokátem klíčových témat. Centrem zájmu členů jsou co nejlepší podmínky pro učení žáků a co nejlepší vztahy mezi žáky a učiteli. Věříme, že smyslem vzdělávání je, aby každý mohl rozvíjet svůj potenciál, najít své místo ve společnosti a prožít spokojený život.

Sledujte aktuální informace o SKAV na [Facebooku](#) a [Twitteru](#).

EDUin je obecně prospěšná společnost, která se věnuje problematice vzdělávání a jejíž snahou je informovat veřejnost o všem důležitém, co se děje ve školství a vzdělávání. EDUin, o. p. s., byla založena v roce 2010 a realizuje a připravuje několik informačních a osvětových projektů. Více se dozvíte na www.eduin.cz.